

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :
Dr. Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harmincznyolczadik évf. VI. füzet. 1899. június hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményes árért járathatják.

—•• Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —••

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A *Coroebus bifasciatus* Oliv.

Irta: *Ratkovszky Károly*, m. kir. erdőmester.

Sopron vármegye tölgyerdőiben 1896. év óta tesz kárt ez a *Buprestida* és pedig számos helyen tett megfigyeléseim szerint, leginkább a rossz talajon álló, kocsányos, kocsánytalan és csertölgy-állabokban.

Hazánkban a *Coroebus bifasciatus*, az entomologusok egyértelmű adatai szerint a ritka bogarak közé tartozott, de most már nagy mennyiségben található, mert a mint látszik, elszaporodásának a legközelebbi multban kedveztek a körülmények.

Itteni fellépése nem volt váratlan és meglepetésszerű, mert már a 90-es évek elején mutatkozott a Dunántulnak délibb részein, kezdetben szórványosan, később már sűrűbben és helyenkint jelentékeny kárt okozva; terjedése délről észak felé történt s most már Sopron vármegyében

mindenütt előfordul, de legnagyobb mennyiségben a síkságon álló, rossz talaju és gyenge zárlatu tölgyesekben.

Mint újabb időben fellépett s tetemes károkat okozó erdőpusztítót mindenestre figyelemre kell méltatnunk s ezért bátor vagyok az alábbiakban leírását és életmódját röviden vázolni.

Az ötlábtőizes bogarak *Buprestidae* családjába tartozik s a vele közel rokon *Agrius* fajtól csak annyiban különbözik a *Coroebus*, hogy pajzsán nincsenek kiemelkedő keresztvonalak, valamint abban is, hogy hátsó lábainak első ize nem nagyobb, mint a következők.

A kifejlett bogárnak hossza 14—18 mm., színe élénk fénylő zöld; szárnyfedőinek utolsó harmadában fénylő aczélkék alapon 2 világos fémfényű, hullámos harántsáv látható; a szárnyfedőknek ez a része keskenyebb, mint a mellső, mely a torral egy vonalban fekszik; a szárnyfedők nem végződnek csucsban, hanem lekerítettnek mondhatók. Csápja 11 izületből áll s fonálszerűnek látszik ugyan, de tényleg befelé finoman fűrészkes; tora jóval szélesebb, mint hosszu, alsó szélén ivelt kiszögelléssel. Az első és második potrohgyűrű össze van nőve.

Álczája 20—30 mm. hosszu, sárgásfehér színű, erősen kifejlett barnás fejjel, mely igen erős rágószervekkkel bir; az álcza alakja eleinte lapos, később hengeres; feje és előtora kemény chitinvázzal bir, a többi részek puhák; csápja 3 izü.

A báb erősen tagolt s különösen a potroh összeköttetése a többi részekkel feltűnően vékony.

A bogár átalakulása itt 2 évig tart; Paszlavszky 1 évesnek mondja a teljes kifejlődés tartamát, azonban közvetlen tapasztalatból állithatom, hogy 2 év kell az átalakuláshoz.

A nőstény júniusban petéit a tölgyek legfelső, vagy be nem árnyalt oldalágaiban a kéregre rakja le s a csakhamar kikelő álcza a háncon át azonnal a fába hatol; a majdnem 2 éven át az ág belsejében lakó s ott rágó álcza itt eléri teljes nagyságát, miközben igen tekervényes álczameneteket csinál, melyek az irányt és méreteket tekintve egymástól sokszor lényegesen különböznek ugyan, de mindig egy, majdnem vízszintes gyűrűben végződnek.

Ennél a gyűrűnél azután a már elszáradt ág az első nagyobb szél alkalmával letörik, mert az ág belsejének alig marad olyan része, mely a felső részt összeköttetésben tartaná még a gyűrű alatti ágrészszel.

Az ágak többnyire 3—4 *cm.* vastagságúak ott, a hol az u. n. *halálgyűrű* van, de találtam Uj-Kér község határában, a gr. Széchenyi-féle birtokon, olyan letört egész csucsrészt is, melynek átmérője a gyűrűnél 9 *cm.* volt.

A bogár által okozható kár tehát igen jelentékeny is lehet, mert ha a fiatal tölgyfának csucsá pusztul el így, ez már igen nehezen pótolható veszteség; az oldalágak letöredezése ugyan szintén járhat káros következményekkel, különösen, mivel alkalmat nyujthat gombabetegségek könnyebb keletkezésére, de azért a nagy visszاسzerző képességgel bíró tölgy az oldalágakon szenvedett károsodást mégis inkább helyrehozhatja.

A kifejlődött bogár aránylag rövid ideig tartó báb-állapot után a második év június havában repül ki; a kiröpülés helye a halálgyűrű feletti ágrészen van, attól 2—10 *cm.*-nyire; a röpülő lyuk átmérője 5—6 *mm.* s alakja kikerekített oldalú háromszöghöz hasonló, gyakran tojásdad is.

A *Coroebus* különösen a kocsányos tölgyet kedveli, de a cserrel is megelégszik s határozottan csak a nap-

világosságnak és melegnek legjobban kitett ágakat, illetőleg csucsokat támadja meg.

Irtása nagyobb erdőterületen ugyyszólván lehetetlen, mert a bogarak szintén a fákon fent tartózkodnak, a hol a párzást is végzik; igen ügyesen, gyorsan repülnek, keresik a napfényt; borult időben elrejtőzködnek s ezért nehezen is foghatók.

Hogy a *Coroebus* valamely tölgyesben jelen van, arról megjelenésének csak második évében, május hóbar szerezhetünk biztos tudomást, mert első évben a még apró álca rágása nem okoz szembetünő változást a megtámadott ág külsőjében, ellenben a második évben a kifejlődött álca a halálgyűrűt is kirágja s az ág, mely kizöldült már, fonnyad s végre egészen elszárad; a következő télen az ág rendesen már le hull.

A földre hullott elszáradt ágak összegyűjtése nem vezet célhoz, mert a kifejlődött bogár ezekből már június hóban kirepült s petéit a fának egészséges ágaiba rakta le.

A peték keresése és pusztítása emberi közreműködéssel szintén nem lehetséges, mert egy-egy, a fa legnehezebben hozzáférhető ágán, jól elrejtett, gondosan megválasztott helyen, csak 1—2 igen apró pete volna található.

A bogár irtását tehát csak az erdei hasznos rovarokra és madarakra kell biznunk; ezek az erdész leghivebb szövetségesei, tehát feltétlenül kimélnünk s óvnunk kell azokat.

Az erdész a kár csökkentése, illetőleg megelőzése érdekében léphet csak fel s egyebet nem tehet, mint azt, hogy tölgyet csak kellőképpen megválasztott, jó talajon tenyésztszen, tartsa azt lehetőleg jó zárlatban s elegyitse más

fanemekkel is, hogy így a bogár ne találhasson igen sok, neki alkalmas szaporodási helyet.

A *Coroebus bifasciatus* Oliv., mint már fentebb is jeleztem, délibb vidékekről származott át hozzánk. Tulajdonképeni hazája északi Olaszország és Déltirol; elterjedésének az utóbbi évek enyhe telei kedvezhettek, mert valószínű, hogy nagyon hideg időjáráskor az áttelelő álcza a hidegnek legjobban kitett s aránylag vékony felső ágakban a nagyon zord időt megsínyli s emiatt a rovar szaporodási képessége is szenved.

Az időszaki üzemátvizsgálási munkálatok egyszerűsítéséről.

Irta: Csoma Gusztáv, Coburg hercegi erdész.

Igen figyelemre méltó az a közlemény, mely az Erdészeti Lapok folyó évi január havi füzetében az időszaki üzemátvizsgálási munkálatok szerkesztéséről megjelent s mely a haladást az üzemberendezés egyszerűsítésében s az áttekintés megkönnyebbitésének elősegítésében látja.

Ma, midőn a kezelő erdőtiszt pusztán gépies munkát nem végezhet a nélkül, hogy ez az erdőgazdaság kárával ne járna, mindenesetre figyelemre lehet méltatni azt a törekvést, mely, a szükséges világos áttekintést sem tévesztve szem elől, módokat keres az ügyvitel egyszerűsítésére; — mert az erdész a mindinkább fejlődő versenyben csak úgy teljesítheti hivatását, ha a feldolgozásra s eladásra kerülő fára fordítja minden figyelmét, hogy az oly takarékosan dolgoztassék fel, a mint ezt az adott viszonyok megengedik. Mig egyrészt a kihasználás s a piac szemmel tartása veszi igénybe, másrészt gondoskodnia kell